

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, vasárnap, december 11

Tizenegyedik évfolyam.

A MODERN INQUISITÓK.

(V.) Miután, hogy a t. országgyűlési ellenzék akkor érzi magát boldognak, ha van neki tárgya, mely felett mondhat a kormánynak épületes ellenzéki frázisokat, — van szerencsénk neki egy ilyen tárggyal szolgálni; nem új ugyan, de nagyon tartja magát, s így annál szükségesebb lesz, hogy minél több oldalról bombáztassék. Nem más pedig ez a tárgy, mint a már annyiszor koptatott, megimádkozott és folytonos búcsújárás által ostromolt kisértő és kinzó szörnyeteg, az adó miséria. Erről eleget beszélni, ezt eléggé ostromolni, erre a kormánynál elégszer figyelemelni nem lehet; s miután nemcsak én, de többen arra a meggyőződésre jöttünk, hogy habár maga adórendszerünk is nagyon primitív és hiányos, tulajdonképpen még csak most fogván a dologhoz isten igazában, — annyira, a mennyire mégis lehetne tenni róla, ha t. i. a tisztelt hivatalnok urakat kissé szorosabban fogják, nagyobb regulához szoktatják, és nem csak azért tennék felelőssé, ha például hanyagság vagy más egyéb által az államnak tesznek kárt, hanem azért is, ha az állam polgárainak kárt tesznek; mert ha lehetnek felelősek az egyikért, lehetnek felelősek a másikért is. — Azonfelül önkény, vigyázatlanság, hatalommal való visszaélés és figyelmen kívül hagyás napirenden vannak ez osztálynál azért, mert a közönséggel szemben elkövetett cselekedetükért nem igen vonják őket felelősségre, s bizony pénzért lehetne mutogatni az oly adóhivatalnokot, ki azért büntetett meg, mert hanyag, figyelmen kívül hagyta az eljárásával kárt okozott valakinek. — Ha az államnak okoz kárt, akkor kész a büntetés, de ha az állam polgárainak okoz kárt? — Ugyan kérem, hol van egy adóhivatalnok, kit ilyesmiért már megbüntettek? Mitől tartson tehát? Miért ne kövessen el hibát és önkényt, ha úgy talán kényelmesebben végezhet... Soha olyan egykedvűséget nem láttam még ember, mint a mely egykedvűséggel a tisztelt adóhivatalnok urak a felek panaszait hallgatják. Egyik fülkön ki, a másikon be. Váltak vannak: „A bizony úgy van. De hát nem lehet róla tenni!”

Ennél kényelmesebb válasz nem is lehet, s a t. adóhivatalnok urak, az efféle válaszaikkal teljes gyakorlatlaltal bírnak. Igaz, rémséges a panasz és megszokhatják nem segíteni a sok elrontott ügyön, mert hát kigyőznék azt, s így a közönséges halandó nagy megelégedéssel tapasztalhatja, hogy adó ügyekben kielégítő orvoslást nem kap sehol. Sok esetben még imádkoznia kell, hogy el ne kezdessék vele járni az áprilist, mert akkor meg a legtöbb esetben azt nyeri, hogy időt mulaszt, költségek, kifárad és semmiből semmi. Ez pedig mind azért van, mert az adóközlegek a közönséggel nem törődnek, nem törődnek pedig azért, mert igen bő pórázon vannak tartva.

A legegyszerűbb nálunk, ha a panaszokat egyik elküldi a másikhoz, csak hogy megszabadulhasson tőle, s nem egyszer történik meg, hogy mikor az ember a házalat már megtegye, a legelső nagy pipájú urhoz kerül vissza, ki elvégre nagy nehezen, mikor már azt látja, hogy nem menekülhet, megteszi, hogy felüti a nagy könyvet, s ad az illetőnek szót, hogy a házalat újra kezdje.

Nem nagyítás! Alig van adófizető, kivel az efféle herce-hurcra már meg nem történt. Bátorak vagyunk tehát figyelmeztetni a magas kormánynál, hogy erről tenni méltóztatssék, mert erről lehet tenni. Csak egy kicsinyt meg kell tapogatni a pénzügyigazgató és adófelügyelő urakat, hogy közegeiket a közönséggel szemben kissé jobban ránczba szedjék, s ne korlilja büntetését az olyan, kinek hanyagsága vagy figyelmenlensége miatt nagy károsodott, hátha egészen nem is, ha fele részben nem is, de negyed részben talán mégis jobban leszünk; de ha azon három rész tetejébe, mely a rend-

szér hiányaiból származik, negyediknek még a t. hivatalnok urak közönyösségét és csökönysőségét is viselnünk kell? az borzasztó dolog és országunk a modern Tórequemádák, az adó inquisitorok országa lesz!...

A képviselőház mai menetelmi bizottságának mai ülését Gromon Dező elnök d. e. 10 órakor megnyitván, a tárgyalandó ügyben való személyes érdekeltisége folytán magát az elnöki tisztől fölmentetni kéri. Ezután Martinovics János választatott meg elnöké.

A bizottság a tárgy rövid ismertetése után elhatározta, hogy Rohonczy és Várady párbajvívók továbbá Gromon, Komjáthy s Ivánka, mint a párbajban résztvevő képviselők mentelmi jogának felfüggesztésével fogja a háznak javaslatba hozni.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése

decz. 9-én.

A képviselőház mai ülésében végleg megszavaztatták a Franciaországgal kereskedelmi viszonyaink ideiglenes szabályozása iránt kötött szerződésről, továbbá a megyék árva- és gyámhatósági kiadásairól szóló tjavaslatok; következett a Szerbiával a kölcsönösben nyújtandó segély iránt kötött szerződés tárgyalása.

Madarász József a magyar államra méltatlannak tartja, hogy a Szerbiára vonatkozó periratokhoz idegen fordítás csatoltassék.

Pauler igazságügyér megjegyzi, hogy ez eljárás inkább gyakorlati oldalról bírálandó meg, hogy a jogsegély kihat lehessen.

A javaslat rövid vita után egy általánoságban, mint részleteiben elfogadtatták. Tárgyalatt ezután a Szerbiával a hagyatéki ügyek szabályozása tárgyában kötött szerződés, mely vita nélkül elfogadtatták.

A büntetések iránti szerződés tárgyalásánál Németh Albert a miniszterelnöknek azt mondotta, hogy 7 évig hazudott, most pedig csal; a ház megbotránkozott e szavak felett.

Elnök Némethet rendre átsitá.

Miniszterelnök a ház bírálatára bízta e kifejezések illendőségét. A nagy zaj csillapultával lehetett csak az ülést folytatni.

A pénzügyi bizottságból.

— Decz. 8.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma d. e. 10 órakor Szontagh Pál elnöklete alatt ülést tartott.

Elnök az ülést megnyitván, a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Busbach Péter felolvassa az igazságügyminiszterium költségvetéséről szóló jelentést, mely rövid észrevételek után hitelesítették.

Következett a közmunka és közlekedési miniszterium költségvetésének folytatolagos tárgyalása.

Vizintak fentartása és építése. Kiadás: Magyarországára 1.667,344 frt, Horvát-Szlavónországára 38,950 frt, összesen 1.706,294 frt. Bevétel 10,650 frt.

Zsigmond Vilmos kéri a bizottságot hogy Fekete Zsigmond az országgyűlés egyik tagjának, ki a visszabélyezés terén elismert tekintély — e tételnél véleménye iránt meghallgattassék. Elfogadtatik.

Hegedűs Sándor kérdést intéz a miniszterhez, hogy mikor és mily költséggel szándékozik a hidrografikus intézetet felállítani.

Ordódy miniszter kitérőleg felel, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatnak mielőbbi benyújtását.

A folyamfelügyelők fizetése felemeltetik, hogy az utmesterekkel egyenlően legyenek fizetve.

Fentartási költség 1881-ben 239 ezer 791 frt, 1882-ben 198,099 frt, tehát 41,692 frttal kevesebb, mert a Béga csatornánál jelentékeny összeg megtakarították.

Hieronymi államtitkár constátálja, hogy a folyókák szabályozása nem áll sommi viszonyban a hajózástól várt haszonnal. Ez nemcsak a Béga csatornán van így, hanem más folyóknál is. Felserolja továbbá azon körülményeket, a melyek a Béga csatornának oly szabályozását, mint azt a kormány tervezi, szükségesek teszik. Nem fogadja el Fekete azon állítását, hogy a Temes vízének szabályozása fiasco volna.

Fekete Zsigmond megjegyzi, hogy a Temes vízének szabályozásánál azt állították a

szakkozogek, hogy a víz nem fog magasabbra emelkedni, mint azt a készített rajzok feltünteték — ez azonban nem valósult.

Hieronymi államtitkár oda nyilatkozik, hogy az említett szakkozogek állításukban hibáztak, de azért a szabályozást nem lehet fiasco-nak mondani.

Vargies felemlíti, hogy több esztendő előtt Budapest és Temesvár között a Béga-csatornán közvetített a forgalom. Szükségesnek tartja, hogy a csatorna oly állapotba hozassék, hogy rajta a hajózás akadálytalanul folyhasson. Kéri a szabályozásra előirányzott összegek elfogadását.

Helgy Ignác két kérdést lát a vitában; és pedig, hogy a csatornának szabályoztatni szándékolt részén a partok vannak veszélyeztetve, másrészt, hogy eltekintve ettől, csupán a meder szabályozása van tervezetben. Így elklölönítve óhajtaná az előirányzott költségek indokolását.

Ordódy rövid megjegyzése után

Apponyi Albert gr. kijelenti, hogy miután nem szakértő, nem járhat el másképp, mint hogy a kérdéses összeget megszavazza, de csak úgy, hogy a felelősség a kormánynak terhelje. Az indoklást nagyon hiányosnak találja.

Wahrmann Mór készen nyilatkozik az előirányzott összeg megszavazására. Nem lát nagy eltérést Fekete indítványa és a kormány tervezete között.

A bizottság ezek után a Béga-csatornára előirányzott összeget megszavazza.

Uj építkezések 1.436,414 frt (1881-re volt 688,800 frt, tehát 747,614 frttal több.)

Ordódy miniszter indokolja a Komárom felett lévő „Lidia” nevű zátonynál szükséges munkálatokra előirányzott összegeket.

Bodoky oszt. tanácsos bemutatja részletesen az erre vonatkozó tervet.

Apponyi Albert gr. kijelenti, hogy az ügy technikai oldalához hozzászólani nem hivatása. Óhajtaná, hogy a miniszterium oly kimutatást terjesszen a bizottság elé, mely a közmunka és közlekedés terén a kormány működését összességben feltünteti.

Hieronymi államtitkár egészen jogosultnak tartja a bizottság azon kívánságát, hogy a foganatosítandó szabályozásokról részletes tervek mutattassanak be, és ezen óhajítás találkozik a miniszterium intencióival is, a mennyiben a tervek készülnek.

Ezek után a Dunára vonatkozó tételek elfogadtattak és ezzel az ülés véget ért. (O. é.)

Mancini olasz külügyminiszter beszéde.

Mancini olasz külügyminiszter az olasz kamaratülés decz. 7-én tartott külügyi költségvetés feletti vitájában igen érdekes nyilatkozatokot tett.

A mikor én — ugymond Mancini — átvettém a külügyi tárczát, a Tuniszban és Mar-sailleban végbement események megrendítették a Franciaországgal való jóindulatu viszonyokat. A viszonyok Németországgal és Ausztria-Magyarországgal a rendesek voltak; azonban néhány a megmagyarazhatatlan bizalmatlanság jeleit tüntették elő. A helyzet súlyos volt, a nélkül, hogy bárkit is lehetett volna érte okozni. A kabinet oda törekedett, hogy Olaszország részére kivíja azt a tekintélyt és befolyást, melyre jogos igényt tarthat, a midőn behívonyítja, hogy egyedül dicshágát az képezi, hogy belül a szabadságnak a törvény tisztelével és a rend szigorú fenntartásával való szerencsés egyesítése és kívül az összes nemzetközi kötelezettségek pontos teljesítése által mintaaállammá váljék. Külföldi viszonyaink láthatólag javulnak, miként az a költségvetési bizottságban is konstátáltatik. A kabinet feladata az volt, hogy szétozlassa az Olaszországnak állítólagos számdékaira vonatkozólag táplált bizalmatlanságot és helyreállítsa különösen a szomszédbirodalmakkal való békés és barátságos viszonyokat; azonban e törekvésében ama nemzetek elveivel való legundodosabb megegyezést tartja szem előtt, melyek a béke fenntartásában leginkább érdekeltek és érdekeiknek egyetemlegessége és közönsége a mienkkel leginkább megegyeznek. Mi igenis felfogtuk, hogy köteleességünk volt, hogy felindulásunkat elnyomjuk és mérséklést és nyugalmat ajánljunk.

A marseillei zavargások és a Franciaországgal folyt kereskedelmi tárgyalások tartama alatt tanusított magatartásunk helyesnek, kibékítőnek és méltónak mondatott. Politikai helyzetünk megbírlása, miként amaz a berlini szer-

ződés által megalkottatott, Németország és Ausztria-Magyarországnak azon nagy érdeke, hogy a béke fenntartása iránti politikának és a német és olasz nemzet közt évszázadokon át tartott meghasonlás megszűnésének védői és szószólói legyenek, végül az olasz nemzet egyhangú óhaja: meggyőzték bennünket annak szükségességéről, hogy Bécsben és Berlinben öss-lassuk el a bizalmatlanságot és szilárdítsuk meg a három nemzet közti barátságot. Mi Bécsben megkezdttük azt, miután bizonyosságot szereztünk magunknak arról, hogy Ausztria-Magyarország szintén ezen óhajtól van áthatva. Találkozásunknak eredménye messzeható volt és mind a két részről a legbensőbb szívélvesség uralkodott. Azonkívül a kölcsönös barátság és támogatás biztosításai is váltattak.

A kereskedelmi szerződésnek megkötése Franciaországgal bizonyítja, hogy közlekedésünk Ausztria-Magyarországhoz nincs semmiféle ellenségeskedéssel mások irányában összekötve. Viszonyaink Németországgal nem csak rendesek, hanem igen jóindulatnak és az utóbbi időben jelentékenyen javultak s abban De Launay berlini olasz nagykövet, tapintatos buzgalomával hatósan közreműködött. A külügyminiszter Robylant gróf bécsi nagy követről is dicserőleg emlékezik meg és hozzáteszi, hogy a nagykövetség jelentései behívonyították, hogy Bismarck herceg az Ausztria-Magyarországnak tett minden barátságot Németország czíméhez intézettnek tekintti. Mancini összegezi aztán azon nyilatkozatokat, melyek a Kálay osztályfőnök beszédei miatt származott eseményt, teljes megelégedéssel, megvilágították.

Bismarck herczegnek legutóbbi beszédére vonatkozólag a miniszter előadja, hogy amaz a szónoki fogások következménye, melyekkel a hg. azt akarta behívonyítani, hogy a szabadelvűség nem egyéb elpalástolt republikánizmusnál. Mancini jónak látja, hogy Németország iránti szeretetből és tiszteletből hallgatással mellőzze a német birodalmi gyűlésben mondottakat: a leggonoszabb tartózkodás a legjobb és a legmél-tóbb válasz. Szükségtelen azt az állítást kiemelni, hogy veszély fenyegeti monarchiánkat és dynasztiánkat. A közlekiismeret behívonyítja, hogy egy országba se lehetnek e végett nyugodtabbak, mint nálunk, a hol a dynasztia, miként Németországban, kiváló szolgálatok által a nemzeti ügy-höz kapcsoló sorsát.

A nőiparkiallítás díjkiosztása.

A főváros új városház díszterme régen nem látott oly kedves és tarka közönséget, mint a milyen abban tegnap délelőtti összevgyűltekezett.

Az ünnepély ezuttal a női munkáé, még pedig a magyar nők munkájáé volt.

Az asztalon egész halommal fektüdtek a kiosztandó érmek és okiratok.

A közönség javarésze természetesen hölgyekből állott.

Pontban 10 órakor érkezett meg Kemény Gábor báró miniszter, mint ő fensége Koburg herczegnő helyettese, az elébe ment küldöttség által kísérve.

Az emelvényen helyet foglalnak: a közepén Kemény miniszter, tőle jobbra Zichy Jenő gróf és balra Ráth főpolgármester. Az első mellett Sámuel a kiállítás pénztárnoka, a második mellett pedig Gelléri a kiállítás titkára.

Az elnökséggel szemben egy gömbölyt asztal mellett a kiállítás végrehajtó bizottságának tagjai helyezkedtek el.

Ráth Károly főpolgármester rövid beszédeben a fővárosi hatóság nevében köszönetet mond azon megizsieteltetésért, hogy e díszes ünnepélyt a végr. bizottság a főváros székházának termében tartja meg. Röviden megemlékezik a kiállítás sikeréről, aztán a szót Zichy Jenőnek adja át, a ki visszapijlantást vet a lezajlott kiállításra s megnyugvással tekint annak eredményére, elmondván a mai ünnepély célját.

Kemény Gábor báró hosszabb beszédeben fejtegeté, hogy mily megnyugtató az emberre nézve a jól végzett munka tudata, továbbá elmondja, hogy e kiállításnak mi volt célja, s hogy e célzt el is érte. Kiterjeszkedik végül a kiállítás jó hatásának vázolására s végül a jegyzőt a kitüntetések számarányainak előadására kéri föl.

Gelléri Mór jegyző előadja, hogy összesen 100 díszokmány, 43 arany-, 47 ezüst-, 59 bronzérem, 58 közreműködési érem, 38 közreműködési díszokmány és 13 emlékokmány került kiosztás alá.

Erre Eöry Farkas Kálmán lépett az

Hirdetési díjak.

Egy négyesig esentimértényi tár ár 2 kr. Súlyegydj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknl külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhan) der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstein, et Vogler hirdetés közv. irodja. Goldberger A. hirdetések vételi irodja Budapestben Szeriutvat 8. sz.

Ellyitési csiókhek

gármond sora után 25 krajcarát ástendőj

emelvény elé s a végr. bizottság nevében hosz-szasabban beszédben mondott köszönetet Zichy grófnak, kérvén őt, hogy fogadja szívesen a neki szánt albumot, melyben mindazok arczképét találja, a kik vele együtt működtek.

E szavaknál Békey Imréné és Kugler Mária egy nagy fehér bőrbő kötött, arany-sarkokkal és zománczozással díszített értékes albumot nyújtottak át a grófnak, melynek első lapján Kemény miniszter, a másodikon pedig Visontai Kovács Lászlóné és Békey Imréné, mint elnök és alelnök arczképei foglaltatnak, ezek után az összes végrehajtó bizottsági tagok következnek.

Zichy gróf meghatottan köszönte meg e szép, nem várt és szerinte nem is érdemelt kitüntetést.

Ezután Kemény báró a titkár által fel-olvasott kitüntetéseknek osztotta ki és pedig előbb a díszokmányokat s aztán az érmeket.

A díszokmányok közül a napi lapok szerkesztői valamennyien kaptak egy-egy példányt.

A közönség mindvégig eleven érdeklél kísérté az ünnepélyt, mely egyuttal zárkővét kepezte a nőiparkiallításnak; de — hisztük — nem képezte egyszersmind zárkővét a női munka kifejeztése körül megindult dicseretes törekvés-eknek. Már most ezek a törekvések visszavonulhatnak a családok, testületek és egyesületek szűkebb és melegebb körébe.

A színházégés Bécsben.

A „Neue Freie Presse” ma érkezett számában a következöket olvassuk a színház égetéről.

Tegnap este a Ring színház leégett s míg a lángok az épületet hamvasztották el, addig száz meg száz szerencsétlen ember leheté ki életét az épület belsőjében.

A borzasztó katasztrófa rémhíre villám-gyorsan terjedt el az egész városban s mindentőlmen tódul a megrémült közönség a tűz színhelyére. A színház előtt járókelők 7 felé, egy-szerre csak azt vették észre, hogy a színház portálján felállított két villany lámpa elsőttől és az épület felett egy villamszert fénysugar csa pott fel, melyet nyomban flüstszlop követett.

A tűz a színpadon ütött ki. A színészek nagyobbára megmenekültek. A lángok villám-gyorsan terjedtek tova s az egész házban egy rémkialtás volt hallható, s mindenki tódult a kijárárok felé. Egyszerre csak kialudtak a gáz-lángok is s az egész ház rövid pár perc alatt a gáz és halál színhelye. Nagy halottas ház, melyben a lépesők és folyosókon megfúltak férfi és női hullak, eltaposott és összeuszott embe-rek fektüsznek. A halottak többnyire a karzat-közönség köréből valók mert a páholyok és a földszintről könnyebben érheték el a kijárá-sokat.

A halottak számát 200-nál, többre teszik, mert még pár órával a katasztrópha kiütése után sem volt lehetséges még csak megközelítőleg is megállapítani a szerencsétlenek számát, kik a karzatokon voltak.

A szerencsétlenség sokáig gyásznapi leend Bécs város történelmében, mert az első perczen nem is lehet teljesen elfogni azt teljes borzasztóságában. A színház egyik működő tagja így be-szélt el a történetek: „A „Neu Freu Presse”-ben. Félig felbűtözve s befestett arczczal ott állottam a színpad folyosóján, mikor 5 percelt 3/4 óra-akor a színpadról egy rémkialtás hangzott fel. A színpadra rohantam, mely ekkor már feltűnően ki volt világítva s hol minden eszeveszesen ro-hant ide oda. Egyik színházimunkás a lámpagyújtó ruddal, melyen aj szesz-láng volt aszuffiták felgyu-tásakor igen közel ért egy fátol függőnyhez mely az előladandó da-rab díszletét képezte volna s az rögtön lángot fogott. Innen pedig pillanatra a nagy színpadi előfűg-gönybe kapott a láng s azon felele-l a színpad padlásra. Két kardaloknöt; kik megdermedten az ijedségtől ott álltak ma-gammal vonszolva iparkodtam kifelé menekül-ni. Ekkor a színpad alsórl két munkás ugrott le a színpadra, de a láng áttörtte a nagy függőny s az két felé basadva a tűzláng, hihetölég a légnyomás következtében kicsapott a néző-térre s ott a páholy függönyök és elővédekbe kapva gyorsan mint tűz kigyó harapozott tova.

Midőn az utcára menekülve összetá-lakoztam Jauner igazgatóval, ki tőlem kérdé a katasztrópha kiütését. De miután több embert

nem láttunk kijönni a színházból azt hittük, hogy a benlevők már megmenekültek. Megfordultam s vissza mentem, mert tudtam hogy szücszeknek s nőeknek benn kell lenni a színpadi helyiségekben. Csakugyan az ültözők és ruhatarakból rémes segélykiáltásokat hallottam. A ruhatarakban, mely a zsinorpadlással összeköttetésben állott, néhány hölgy volt s ijedt kiáltozást vitt véghez, gyorsan megmentették őket létrák segítségével. —

A világítási felügyelő a hátulsó rész legutolsó emeletén lakott családostól. Gyermekei ép a karzaton voltak, de az atya rendkívüli bátorsággal szerencsésen megmentette őket, a lángok közül hozta ki 3 gyermekeket. — Ki siettem a szabadba s ott láttam a vestibuleban a nagy tömeget rémületos tolongást s borzasztó jajkiáltást hallottam. — Mindenki előre és a homlokzat nagy nyitott erkélye felé tödül. — A tűzoltók már megjelentek. A széles Ringen a kifesztik a mentő ponyvákat s az erkélyről egymás után ugrálnak le férfiak és nők. Ezután létrákat támasztottak az erkélynek s azokon is nagy számú férfi és nő menekül, s a tűzoltók magok is sok elájltagyént hordottak le az erkélyről

A színház előtt ott voltak Albrecht és Vilmos főherczek velők a szomszédos rendőrség palotájának udvarára mentünk, hol rémitő látvány tártul szemünk elé. A tűzoltóság a lépcsőházakban s folyosókba talált hullákat oda szállították. A hullák nem voltak megsértülve, csak szenteketék voltak s hihetőleg fulladás által haltak meg.

7 1/2 órákor. Egy szemtanu ki a színházba akart menni beszél, hogy megérkezve a színház elé, épe perczben csapott fel a láng a háztetőn és ablakokon keresztül. A lángok borzasztó gyorsan terjedtek tova elhamvasztva mindent. Az óriási lángok rémes fénye messze távolra teljesen megvilágították az utcát és a közeli épületeket. Ezerszeres jajkiáltás bangzott fel velőtrázón a színházból. A széles Ringen s a mellék utcákból minden oldalról rohant a nép a katasztropha színhelyére. Az ajtókon keresztül, melyek a színpadról a szabadba vezetnek, először a szücszek azután a nők rohantak kifelé, kóristák és kóristánok jelmezekben, befestve, s félig ültözve, parókákkal, némelyek meg takarók, függönyök és pokroczokba, szücszekbe burkolva menekültek kifelé, halálra ijedt arccal s szótlanul. Bizonyost nem lehetett semmit tudni. Egy hang hallzott minden felől: Oda égött mindenki.

E közben a közönség is kezdett menekülni kifelé a főbejáraton s mellék ajtókon de nagy része nem találta meg a kijárást. A színház nagy loggiáját százakkal lepték el az emberek s velőtrázó jajgatással segélyt kiáltottak. A felső emeletok ablakaiból sőt a ház fedél ablakaiból is emberfők néztek alá s kiáltott segélyt.

A helyzet borzasztó volt. Alig 5 perccel azután hogy a lángok kiesaptak a háztetőn, Bécs város összes tűzoltósága megjelent a tűznél, minden szivattyuval s gőzfecskendőkkel. A rendőrségnek erőlyes gyors fellépéssel sikerült a tömeget visszatartani s a színház körös körül szabadon állott. A tűzoltóság akadály nélkül hozzáfért az égő színházhoz s megkezdte azonnal működését. Az összes tűzoltó személyzet, kikre a fecskendők és mentő ponyvák nál szükség nem volt, a ház belsejébe hatolt hogy ott is segélyt nyújtsanak. És nemsokára csakugyan látni lehetett, a hogy egyes embereket lebozsátottak az ablakokon keresztül, de nem lehetett

A KELET TÁRCZÁJA.

PONGRÁCZ ÉS SZERVÁCZ.

Sacher-Masoch rajza.

[Folytatás.]

Előkereste az álmoskönyvet s abból a következő épületes magyarázatot olvasotta ki: számokat látni = szerencse a kitariban, 53; illatár = gazdagság, 36; kuszálókát látni = áldás és szerencse 45. S feltette hát e számokat s csakugyan ternot nyert.

Szervác az új birtokán, miután atyja az átköltözés után nem sokára meghalt, igen jó gazda lett.

Még majdnem tulbuzgó gazda. Felhasznált minden talpalatnyi földet, s még egy régi monda által szentnek tartott sírdombot is felszántatott. Ez alkalommal az eke néhány darab régi lengyel érczpénzt vetett napvilágra. Erre Szervác komolyan ásátáshoz fogott s nagy kincset érő római és lengyel pénzeket fegyvereket és ékszereket talált.

Magas árban eladta őket a bécsi régiségárnak és majdnem sokkal jobb vásárt csinált, mintha a kis lutrin nyert volna ternot.

Pongrácz bő kőolaj forrást fedezett fel, Szervác viszont gazdag kőszéntelepre bukkant, mely az idők folytán gaz-

tett az utcáról kivenni hogy vajon élők-e vagy holtak voltak.

A tűz azonban a színház belsejében a tető alatt terjedt s már 1/8 órákor a homlokzat a tető alatt ki is csapott.

Kevéssel 7 óra előtt, zárt kocsiában Januer igazgató neje hajtattott a színház elé, de alig ért oda, kísérője felkiáltott: a színház ég! Januerné az első perczben hátrahanyatlott az ülésbe, de összeszedve magát kiugrott a kocsiból s ijedten kiáltozott férje után.

Be akart rohanni az égő színpadra, s csak nehezen tudták visszatartani. Ekkor kísérte a svéd-consul Jauner igazgatót, ki előbb az égő színház láttára az utcán elájulva elesett neje kocsijához.

8 1/2 órákor. A színház tetője még folyton lánggal ég. Az Apolló és a muzsák a színház homlokzatán izzó lángtengerben usznak. A Ring és a mellék utcák nyílásai nappalhoz hasonlóan megvilágítva ezoriny emberrel vannak ellepve. Bécs összes lakossága tödül a szerencsétlenség színhelyére. Egyes egyének kezeket tördelve a színházba akarnak hatolni, hogy hozzátartozóikról hírt vegyenek. De a rendőrség és katonaság erős sorfalat vontak. Hangos sirás, jajgatás hallzik mindenfelől. Minden pillanatban borzasztóbbnál-borzasztóbb hírek keringenek.

Leghevesebben dühög a tűz a hátulsó részben. Ott már a földszint is ég. A tűzoltóság halálmegvetéssel dolgozik. Sajátságos látványt nyújtott a votiv templom. A lángfűnyben teljesen megvilágítva egy tűnt fel két tornyával, mintha vilánnnyal lett volna megvilágítva.

9. órákor egy rendőr jelentette, hogy a lépcsőházban egy tömeg emberre bukkant kik hívására nem feleltek. Utánna nézve mindnyájan meg voltak halva.

Ekkoráig 70-nél több halottat szállítottak a szomszéd rendőri palota udvarára. Hullát halála után szállították ki az égő házról. A szomorú menet nem akart véget érni. A szivszaggató jelenetek, melyek itt folytak le, feltűnőnek minden képeletet. Egy atya ki a tömegbe leányát veszítette el, reszkette hatolt az udvarba. Hol egy női ruhát lát lehajol hozzá, felemeli fejét s a lámpa felé tartja, s félig reménykedve, félig remegve ismét leereszti a földre. Egyszerre rémitő kiáltást hallott — megtalálta gyermekét. Ájultan összeesik leányának hullája mellett.

10 órákor. A lángok folyton tovább harapóznak. Az egész színház teljesen lángban áll. A tűzoltóság arra szoritkozik, hogy a tüzet localizálja. 10 órákor rettenetes dördülés hallzik s azt vélik, hogy ekkor a gáz robbant fel. Némelyek meg azt állítják, hogy a tetőzet omlott be a nagy csillárral.

A rendőrigazgatóság palotájának udvarán megszámlálták a halottakat s constatalják, hogy 120 hullát hoztak ki a színházról. Hogy még ezenkívül mennyi áldozat lelte halálát a lángok és füst között, azt az általános zűrzavar közt nem lehetett constatalni eddigelé. Két tűzoltó állítása szerint, kik a tűz kezdete óta benn voltak a színházban és legutolsók voltak kik elhagyták a színházat, így a mentésben jelentékeny részt vettek, a második és harmadik karzat közti lépcsőn egy áthatolhatatlan ember tömeg fektetett egyrakáson összesugorodva s a tűz és füstben megfulladva. Ennél fogva azt hiszik, hogy a második és harmadik karzat közönségéből, csak igen kevesen menekültek meg. De még ezenkívül a földszinten is

dag emberré tette őt is. Egy szóval tödözte a szerencse őket.

Szervác Lembergen járt. A lemergi elnök meghívta egy estélyre. Az estélyen megtetszett a tábornok nejének, s ennek pártfogása folytán az első alkalommal ő nyerte el a nagy katonai szállítását, a mi újra jelentékeny növelte vagyonát. Pongráczot is nemsokára meglátogatta a szerencse, habár kevésbbé bájos alakban, de hasonlíthatlan felségessé alakban.

A császár Galiciába jött. Akkor még nem voltak vasútak. Csak a gazdag emberek és a mágánások siethettek a fővárosba a császárt látni. A falusi nemesek a kerületi városokban sereglett össze. A császár fogadtatásánál Kolomeában nem hiányzott sem Pongrácz, sem Szervác. A császár nem szolt egyikhez sem közlülük. Hogy is szolt volna? Volt ott több, mint ezer nemes együtt, egy egész napra lett szükségé, hogy mindegyiket megszólítsa. Es hogyan is lett volna bátorságuk megszólítani az uralkodót oly kis birtokosoknak, mint Szervác és Pongrácz.

Másnap azonban, mikor a császár a várost elhagyta, Pongrácz is arra hajtott nem annyira szép, mint tízezer négy lovával, s épen mikor a császár kocsiját elérte, a császári fogat egyik lóva kidőlt s alig, hogy az uralkodó leugrott a földre, a kocsi bedőlt az útszéli árokba s darabokra tört. Szerencsére Pongrácz ép ott volt. Még nagyobb szerencse, hogy

kellett, hogy néhány halott legyen, legalább egy rendőr ki a földszintre ment, hogy esetleg segélyt nyújtson 10 órákor, már az egész egy láng volt, s két három segélykiáltást hallott, — de mentésről szó sem letett.

Éjjeli 11 óra. A lángok, a melyek összecsapódtak a ház felett, mos már annak belsejébe hatoltak és vörös tűzfűny tör ki a különböző emeletok ablakaiból. A bronz szobor a ház homlokzatán a lángok vízfűnyétől ragyogott s a lángok a melyek a fedelet emésztik, szikrát szor-nak az érczre. A színház hátsó oldalán a görzsvattyuk dolgoznak s szűkebb térre szoritják a tüzet. A nézőtér és színpad tágas terében azonban ég és füstöl, mint egy óriási kazánban. A lángok tengere a színpad, földszint és karzatok körül csapkodta hullámai s a meg aranyozott caryatidok és mellszobrok csodás világításban tűndözköltek. A füst és gőz a szél járása szerint, hol erre, hol arra dőlt s látni engedte a maga után hagytott pusztitást. Elszorult a sziv, midőn mintegy 150 ember hulláját tekinthette meg egy csomóban. A tűzoltók egyik kapitánya jelentette, hogy olás közben egy borzasztó égő buszszagot érzett, hogy kénytelen volt munkáját abban hagyni. Későbbi tudósítások megerősítették, hogy a 150-es szám épen nincs túlzva.

11 órákor 120 élettelen testet hoztak ki s egyetlen egyet sem lehetett közülük életre hívni. Dr. Groag és nejének hulláját üsmerték fel az első között, a másiknak zsebében 12 névjegy tudatta, hogy ő Klauberg Ednár, gabnakereskedő. A rendőrbiztos asztalán, mintegy husz aranyóra és lánc, különböző női ékszer, nagy számú látszó lekszák, melyeket a hullákról szedtek le. Az órák vigan ketyegnek tovább. Tulélték gazdjukat.

Nagy csoport ember ostromolja a rendőrséget rokonaiért és ismerőseiért, a kikké meg nem tértek haza. Sok halott a földszintetelenségig el van torzulva s valószínű, hogy még sokakat fednek a romok. Csak napok múlva lehet teljes áttekintést nyerni a katasztropha felett.

12 óra. A színház teljesen kiégett és a tűzoltóság a belső lángok oltasával foglalkozik. A színházi készletek, a könyvtár, gardero, a diszletek a lángok martaléka. Eddig 140 hullát szállítottak a kórházba. Köztük 3 kardalokkárt kostümben, a tűz által fojtattak meg. Egy szücsz a kinek „Holmann elbeszélései”-ben az első felvonás alatt kellett volna játszania, épen trikotját huzta s ebben a szellős ültőzetben futott az utcára s ott egy kocsi.

1 óra. Nagy néptömeg az utcán. A színház még mindig ég.

2 óra. A lángok utolsó maradékát emésztik meg színházban a található éghető anyagnak 16 egészen elszennsödött hullát vonszoltak ki, némelyik egy-két láb hosszú tömeggé összezugorodva. Felismerték Löw tanárt és nejét halva, és Melki építész. A katasztropha nagyságát a rendőrség leginkább annak tudniadonja, hogy egy exploziótól való félelemben a gázvezeték elzárattat, az előírás szerinti olaj-lámpák nem égtek és teljes sötétség volt. Végül a sodrony függöny nem bocsátott le. —

Egy szemtanu, ki a tűz kitérésénél a földszinten volt a következőket beszéli el. Én öt perccel hét előtt leányommal a földszinten voltam. Hirtelen elviselhetetlen hőség támadott, a függöny, mintha szét futta volna, kiesapodott a nézők felé. A léghuzam felretolta a kurtinát és ugyanezen pillanatban a színház lángokban állott szemünk előtt. Felugrottunk és a kijárást

Szervác nem volt ott. Pongrácz megragadta az alkalmat, s a nélkül, hogy vakmerőnek láttassék, felajánlotta kocsiját a császárnak. A császár barátságosan intett neki s valóban elfogadta a kocsit. Pongrácz maga ült a bakra s Csernovitz ő hajtott. A császár kijelentette, hogy még soha oly jól nem utazott szekerem, s felszólította Pongráczot, hogy kérjen egy kegyet magának. Ha Szervác jelen lett volna, akkor bizonyára egy rendjelt cizmet vagy más ilyen haszontalanságot kér magának Pongrácz. De így azt kérte, hogy ő felsége adjon neki egy kincstári jószágot 20 évre haszonbérbe, mely az ő birtokával szomszédos volt. S miután a felajánlott bérösszeg legkevésbbé sem volt kevésnek mondható, a császár felette csodálkozott a szerény kívánságon, s beleegyezett.

Pongrácz pedig igen jól számított, mert a jószág jövedelmét már a következő évben majdnem megkészszerelte s pár év alatt megkészszerelte vagyonát is.

Szervác és Pongrácz a következő évben együtt jelentek meg a lemergi országgyűlésen. Azonnal sarkukban volt a balvégzet. Az akkori országgyűlések alig voltak egyebek, mint a főpapság és nemesesség dísz elvonulása a nép előtt. Pom-pás látvány. A gyűlés teremben a kormány és ország képviselői versenyeztek egymással a méltóságjeljes hallgatásban.

(Folytatása köv.)

felé rohanunk pillanat műve volt. Alig tettünk egy pár lépést, a gázláng kialudt és minket hollőstöt éjszaka vett körül. Páni félelem szált mindnyájunkba és nevezetesen azokba, kik a színház szerencsétlen építési módját ismerték; előtűnt a chaos, hátunk mögött a fölcsapó lángok és a perczről-perczre növekvő füst. Kiáltások tölték be a levegőt és növelték a folyton nagyobbodó zavart. Senki sem volt, ki tisztában lett volna avval, hogy a jövő pillanatban még ép lábom fog állani, vagy az őrliten kifelé rohanó tömeg től letaszítva a lépcsőzet aljában agyon taposatik. Én hirtelen esem lefelé és egy kétségbeesett kiáltás tudomra adá, hogy lányomat ugyanaz a sors érte. Elszédülök, s úgy érzem, mintha emberek járnának felettem. Azt nem tudom, hogy én magam keltem föl, vagy szomszédaim huztak előre. Csak is a kijáratnál vettem lélegzetet; a színházon kívül föltaláltam lányomat, ki szintén meg lett mentve és csak lábán szenvedett egy kis sérülést.

Azok, kiknek sikerült az égő színházból kimenekülni, a közelben lévő kávéházakba siettek, mivel nagy részök felsőiket a színházi ruhatarba hagyták. Nők szalon toilettében, urak egyszerű szalon kabátban, szücszek costümében, könnyűen ültözött kardalokukról rohantak a körültekvő helyiségekbe, legtöbbnyire a képviselőház közlébe levő Ecker-féle kávéházba, hogy hó és hideg ellen oltalmat keressenek. Több nő sirógörsöket kapott. Ugy látszik, hogy azok, kik a földszinten és az első emeleten voltak a legerősebben jártak, míg ellenben azok, kik a harmadik és negyedik emeleten voltak legtöbbnyire a catastropha áldozataivá lettek.

Egy másik szemtanu, ki a karzaton volt, a következőket mondja: Én már 3/4 órákor a színházban voltam, mely ez időben a földszinten csak kevésbé, de a karzatokon nagyon is látogatott volt. Azt hittem, hogy az előadás rögtön kezdődik, kezembe vettem a színházi látszó, hogy készen legyek azon pillanatra, midőn a függöny felemelkedik. Ekkor egy tűnt fel nekem, mintha a függöny egy hatalmas léghuzam által a nézőtérrel szemben felemeltetett volna. Egy pillanat múlva tűt látok a színpadon és irtózatoss kiáltás tölt be a házat. Felugrottam, s hogy a corridorra értem, teljes sötétség uralkodott. Megragadok egy embert kabátjánál fogva és engem egy másik a hátamon. Így húzódtunk kifelé egészen a lépcsőig, hol szintén sötétség volt, de szerencsére elértek a kijárást. Az idő alatt, míg mi így megmenekültünk, a hátunk mögött kinos jajgatása, kiáltása hallzott azon szerencsétleneknek, kik vagy agyon nyomattak, vagy a füstben megfulladtak. Azok, kik a lépcsőzetet nem tudták föltalálni, a páholyok folyosóinak ablakaiból siettek. Borzasztó jelenet volt, a mit láttam. Egy része a közönségnek leugrott az ablakokból az utcára. Alant az utcán kiáltottak: „Várjanak, várjanak rögtön hoznak mentőhalót.” „Ugorjatok le, mi meg kell mentünk magunkat” kiáltottak felülről azok, kik hátul voltak. S perczről-perczre ugrottak, hullottak le az utcára az emberek, s mindannyiszor megrázóan fölkiáltott az alant álló tömeg.

A N. F. Presse egy másik tudósítója írja: 7 óra előtt 10 perccel hangzott fel a Schottenringon a tűzlárma. A szomszédházakban mentési előkészületekhez fogtak. 7 óra előtt 6 perccel következő látványt nyújtotta a színház: A főkapu tömött bejárásánál csakis közönséként haladt kifelé egy-egy csapat az égő épületből. Rendkívül zavarolag hatott, hogy a bámulók nagy sereg is odatulolt, köztük a színházba levők egy részéhez tartozók, kik kétségbeesve kiáltottak övéik után; úgy az is, hogy a kik a kapuig elértek, azok is övéikért fordultak vissza. A nagy számmal megjelent rendőrség azáltal iparkodott csillapítani a zavart, hogy erőszakosan vonszolta ki az egyséket az utcára.

A ház fedele már lángolt, 7 óra előtt két perccel már gázrobbanás is volt észlelhető, bár kis mérvben. A megmentettek közt voltak ajultak, sebesültek azonban még nem lehetett látni. Egy öregrendi polgárnő, ki a szomszéd ház kapuján hatott el, meg felkiáltott: „Férfiem!” a színház felé fordult vissza s a mint visszatartani akarám, ájultan hullott karjaimba. A rendőrnök ismét a helyszínre ért, még borszasztóbb volt a látvány. A tér most oly világos volt akár nappal, a szakadatlan rémületkiáltás, jajgatás valami borzasztón, szivszakgatón hatott. Bár a rendőrség erősen küzbe lépett, az ember-gömbolyag még mindig megfoghatlan lassan bonyolódott ki a kapuban. Most már kétsébe semlített láttam, két jómódú munkást, kezük és hajuk el volt perzelve, ruhájuk félig szeszülten csüngött összepúrszult tetemükön. Karon vittek el őket; hordszékük még nem mutatkoztak. A megmentettek közt volt egy costumeos kórista is, ki eszevesztetten forgott maga körül, karjaival szörnnyen hadonázott s segítségért kiabált. Borzasztó volt nézni ezt a cáit, rongyos, mászós potány alakot. Még csak egyet mondok el. Egy mellékezte restaurációjának ajtajában állt egy jó módúnak látszó fiatal ember, hajdon fővel, félig megperzsölve, merev tekintetből világgosan látszott az őrlítés. Szakadatlanul kiáltozta, s ezt a hangot soha fogom elfeledni, maga

elé meredve: „Máli! Máli! S egy sawit, minőt a nők viselnek nyakukon, görcsösen szorongattott magához. A vendégek körül fogták. Hozzáléptem s kérdém tőle, hol lakik? „Vegyen erőt magán!” buzdítottam. De ismét csak „Máli! Máli!” kiáltozott. Majd felkiáltott: „En leugrottam, de ő bent ég, ő bent ég!” Azzal összerogyott a kövezeten. Úgy emeltük kocsira a szerencsétlent.

A nyomornak legalább anyagi részén iparkodnak segíteni. A Schlaraffia-társulat már ma elbátározta, hogy legközelebb matinéit rendez, a legkitűnőbb művészi erők közreműködésével. A jövedelmet főleg a színház kenyértelen maradt alsóbb személyzetére fordítanak. — A társulat már holnap ezer forintot oszt ki előlegezőleg.

A Ring-színházat 1874 január 17. nyitották meg Rossini Seyillai Borbélyával; részvény-társulat alapította, az udvari operából származott vig dalmú számára. A színház Komische Oper nevet is kapott, mely később, midőn a vállalat megbukott s a színház közönséges bobózatossnázzá fajult Ring theaterre változott. A Komische Opernek első igazgatója Swoboda Albin volt, kinek helyét aztán Haasemann titkár foglalta el. A színház ez időtől kezdve egyre változó igazgatók hosszú sora alatt a legszomorubb bukások láncolatának volt színhelye, míg nem most Jauner alatt valóban tragicus véget ért.

A színházat 1873-ban Fürster Emil építé; 900,000 frtba került. 1760 nézőre volt számíva, a parterre 23 páholyt s 303 ülést foglalt magába, első rangú páholy volt 25, második rangú, karzat a harmadik s negyedik emeletet foglalta el. Az épület külseje megragadó szép volt, gazdag homlokzat díszítményével, mely csupa aranyzás, festészet s szobormű volt. Az épület belseje nem felelt meg az arányosság igényeinek 1760 méter volt területe, s mert az első emelet restauráció helyiségek s a foyer állottak, a lépcsőknek s folyosóknak nem jutott elegendő tér. A közönség már kezdettől fogva panaszkodott érte, hogy a parquetlések s földszinti páholyok bejárata a első emeleten, hová több rendbeli ajtón, a ruhatar helyiségén bonyolult lépcsőn át juthatni még az idegenek se tudtak sokszor eligazodni a complicité kijáráskor. A színház a városi kisajátítás alpnak birtokát képezte, s biztosítva volt; a decoratiók, costumek s egyéb díszítmények ellenben, melyeket Jauner szerzett be, nem.

Tegnapelőtt este 7 órákor Bécsben szájról-szájra járt az a hír hogy a Ring színház ég. Majd a felső nyílásokból hatalmas láng oszlopok csaptak ki, melyek az egész környezetet egészen a burgis és Rossaunig fénytengerbe borították. A Schottenring annyira el van árasztva néptömegekkel, hogy rendőrség és katonaság csak nehéz küzdelmek árán bírták a tért szabadrá tenni. A tűzoltóság csak egy negyed órával a tűz kiütése után jelent meg. Előadásra Offenbach „Hoffman elbeszélései” volt kitűzve. A három felső karzat szorongásig telve volt hallgatósággal.

Egyik verzió szerint a villanyos készülékről, melyet a színpadon működésbe hoztak, egy darabka izzó szén egy szuffitára esett. Ez tüzet fogott, s a zsinorpadlást anyomban lángba borította.

Más verzió szerint egymunkás a légszesszlámpával, melylyel a kulissza-lámpákat meg akarta gyújtani, nagyon közel ért egy szuffitához; egyszerre a színpadon s a karzatokon felkiáltások hangzottak: „tűz van!”

Ebben a pillanatban huztak fel a függőnyt mire nagy láng csapott a közönségre. Roppant zavar és kétségbeesés támadt minden felé. A szücszek színpadi ültőzetekben, részint pedig félig ültöztenlül, ugy a mint ültőzőikben voltak, törtek elő. A karzatról irtózatoss erővel és halál félelem zaklatásaikkal tolokodtak lefelé a lépcsőknél. Számátalan közülük súlyosan, tömegtelen kevésbé sebesült meg; de jó része halva maradt a helyszínén. Körülbelül hatvan ember menekült az első emelet erkélyén, honnan az alatt széttárt mentő lepedőkbe ugrottak. Többen az ablakon át emelő létrán menekültek. A zavart azért volt főleg oly rémületos, mert a légszesség csövek repedése miatt egyszerre kiadult. A földszint és páholyok még nem voltak elfoglalva, minthogy a tűz csak háromnegyed 7 kor támadt.

Öregbítette a szerencsétlenséget az a körülmény, hogy a kíváncsiak egészen ellepték a kijárásokat s lehetetlené tették a menekülők kijutását, Jauner igazgató azt kiáltozta egyre az erkélyről, hogy hagyják szabadon a kijárásokat. De hát a rendőrség még nem érkezett meg s a zavar perczről perczre növekedett. A színház ből jajkiáltások hallzottak a láng kiesapott a tetőzetben s a csöndes szél tova hordta a sziporkákat. Az oltság dacára ijeszítő gőgyorászaggal terjedt a tűz. Kilencz órákor a Schottenring és Hessgasse felé szolgáló ablakosokból is kiesapott a láng. A közellevő ren-

dőri palota udvarára folyvást víznek halottakat és sulyosan sebesülteket. A legtöbbet ugyanoták agyon; egy részük elégett van olyan is, ki félig szénné vált. Szívszakgát jelene- ketek ideznek elő, kik családjuk tagjait a halot- tak közt találják. Tíz orvos támogatja a rend- őrséget. Kilencz óráig százhaltottat vittek a rendőrségre. A halottakat és sebesülteket a betegápoló-intézetekbe és katonai kórházakba szállítják.

Fél tizenegy órakor a rendőrség udvarába magába 116 halottat hoztak, kiket mind a jobb kijáratnál szedtek föl, de a kórházakba közvet- lentül is szállítottak halottakat. A bal lépcsőnél mintegy 200 halott fekszik. A mentésnél kit- lönösen kitüntetéket magukat Lamezan gróf, Jau- ner és Winkler rendőr. Tíz óra után a me- nyezett borzasztó robbanással be- dült. Az utcán azt hitték, hogy robbanás tör- tént és a nagytömeg sivitra oszlott szét. A töb- bi színházakban csakhamar eltejt a rémhír, ezek majdnem kiütrültek. A táviradibavitalban nagy tolongás van, mindenki sürgönyöz hozzá- tartozóinak. A sebesülteket között vannak Czejkowszky és Rabl képviselők is. Giesra szin- házi titkárt nem leltek. A színház még folyton ég. A pusztá falaknál alig maradt megegyéb.

A színház folyosójában a második és har- madik karzaton jobbra halomban fektütek egy- más mellett a halottak. A rendőrség a bal folyo- sóba is behatolt, de a légvonat eloltotta a fák- lyákat. Éjjfélikor a bal folyoso, mely- ben hullá-hullán feküdt, bezuhan- t, az emberek a tüztengerbe estek, úgy hogy valamennyien elégték. Eddigél 140 hullát szedtek elő.

A rendőri épület udvara borzasztó látványt nyújt.

Szülők és gyermekek jajveszékölve kero- sik a hozzájuk tartozókat. Az utolsókul kiszedett halottakannyira össze- voltak egymással kulcsolódva, hogy szintén kétségtelennek tet- szik, hogy aszerencsétlennékköz- t iszonyuküzdelem folytatásért.

A halottak közt három kardalost is leltek színházi jelmezben.

A színház leégett és az egész belső helyi- ség ég. A város összes halottvivőit hordkosa- rakkal oda rendelték. A szomszéd házakat meg- mentették, úgy szótlan a képviselőházat is, melyet szintén veszély fenyeget. Lobkovitz alelnök megjelent a helyszínen, hogy a képviselőkkel irattár megntse. Mintegy harmincz orvos volt a szerencsétlenség helyén. Azt mondják, hogy Matzenauer és Pelser állam- ügyész odavesztek, Jauner igazgató szertára csak 10,000 frt-ig volt biztosítva, kétség- be van esve.

A tűz színhá- yén megjelentek Albrecht, Vil- mos és István töherczegek, Taaffe gróf minisz- terelnök, Possinger helytartó, Newald polgár- mester, Marx rendőrőrnök az egész rendőrségi személyzettel. Bécs és környékének összes tűz- oltói megjelentek.

*

A „Neue Freie Presse“ tegnap esti lapja a tűz keletkezéséről a következő biztos hírt ír- ja. Ugyan is a tűz okáról tegnap keringett hí- rek valótlanok voltak.

Nem áll sem az, hogy a lámpagyújtó vi- gyázatlansága folytán gyult volna meg a fától függöny a sufliták mellett sem pedig hogy a gáz expodált volna.

A tűz a színpad felső részében ütött ki, ahol a díszletek függnek. Egy jute függöny, rojtokkal va- ló színtilleg a légvonat követke- zésében a szuffiták gáz lángjával jó- t érntkezésbe sinnen terjedt to- vább gyorsan a nagy függönyre, onnan pedig a nézőtérre.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Kolozsvár sz. kir. város közegészségi álla- pota, november hóban viszonyitva a multhar- hoz, általában kedvezőbbnek mondható, a meny- nyiben kivéve a nagyobb számú vörheny és ron- csoló toroklob eseteit, a betegedés és halálozás csökken. A heveny fertőző kórosatok sürűben mutatkoztak, nevezetesen a vörheny a melyből nagyobb számú feljelentések között, 15 halállal végződött, ugyszintén 11 roncsoló toroklob ha- lálelet, himlő és hagymáz egysem.

A helyi állami „Károli kórház“-ban a mult október haváról ápolás alatt maradtak szá- ma teszen 157, az ujonan felvettek száma 239, összesen 306. ezekből elbocsátottat gyógyulva 162, javulva 20, gyógyithatlan 8, meghalt 8, üz- szes fogyaték 198. November végén ápolás alatt maradt 198.

A katonai kórházban az elmúlt október vé- gén ápolás alatt maradtak száma teszen 84, sza- porodás 105, összesen 189, ezekből elbocsátottat 105, meghalt 1, maradt december hóra 83.

A népesedési mozgalom eképpen találtatott u. m. a halva szülöttek száma csak a férfi- nemből 5.

Az élveszülöttek és egyszersmind megke- resztettek száma a férfinemből 29, a nőnemből 40, összesen 69.

Még pedig a különféle vallások szerint u. m. a rom. cath. részből a férfinemből 5, ezek- ből törvénytelen 1, a nőnemből 6, törvénytelen 3, a nőnemből 24, törvénytelen 2, Az ev. luth. a férfinemből 2, a nőnemből 1. Az unitáriusok a férfinemből 1, a nőnemből 1. A görög cath. a férfinemből 2, törvénytelen 1, a nőnemből 6, törvénytelen 3. A görög keleti csak a nőnem- ből 1. Az izraeliták a férfinemből 3, törvényt- len 1, a nőnemből 1. Összesen 69.

Házasságra léptek a rom. cath. részből 6 pár, az ev. ref. részből 7 pár, az ev. luth. rész- ről 3 pár vegyes, az unit. részből 2 pár, a gör-ög cath. részből 2 pár, az izr. részből 1 pár, összesen 21 pár.

A meghaltak száma 94, ezekből leszámít- va 4 idegent, 1 katonát és 5 halva szülöttet marad 84; halálozási többlet tehát 15.

A meghaltak száma a születéstől az első évig a férfinemből 13, a nőnemből 6. 1—10-ig a férfinemből 23 a nőnemből 19, 10—30-ig a férfinemből 9, a nőnemből 4, 30—50-ig a fér- finemből 1, a nőnemből 3, 50—80-ig férfinemből 4, a nőnemből 6, 80—100-ig csak 1 a nőnemből 1, összesen 89, a halva szülöttekkel 94.

A halál okok a következők: szám ará- nyokban fordultak elő; legnagyobb számmal kü- önféle szervezett lobos betegségek követke- zésben 26 belezámitva, 11 roncsoló toroklob ese- tet is. Vörheny miatt 15, élet gyengeség miatt 11, tüdővészben 9, gyermek aszálj 6, különféle szervi heveny és idült hurutban 5, végegyen- gülésben 3 görcsök miatt 3, görvényben 2, ál- talános vizekziban 2, szívbillentyű elégtelenség- ben 2, vele született bujakór, csonszn, tályog, önmeglövés, ön felakasztás miatt egy-egy.

A gyógy kezelést nem vették igényben 24, rendőri boncolzat 1. Vallás szerint haltak el a rom. cath. részből harminczhárom, az ev. ref. 37, görög cath. 8, izraelita 5, luth. 5, unit. 2, görög keleti 1.

Az állat egészségi viszonyo- is kedvező- nek mondható, a hus és vágó marha vizsgálat szabály szeritlog történt, szűkség vágatás 5 eset- bea volt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. december 10.

Helyi hírek.

— **Az a megrendítő szerencsétlen- ség,** mely Bécsben történt a Ring-színház- nak lelége s a nyíri ember-áldozat ismét intenek minket, hogy gondolkozzunk. Lapunk más helyén olvashatók a borzalmas részletek, miként vált néhány perc alatt egyetlen lángtengerre a művészetek ama díszes csarnoka, miként veszt- tette el a fejét mindenki s a legmodernebb mó- don készült épületeiből, sodrony függőnnyel el- zárható színpad, vízvezető, elég számú járatok mellett miként nem tudott annyi száz ember megmenekedni. Miként hoznak most ki folyo- sókból, lépcsőkről, parterről csapatokban meg- szenesedett tűszöket, kik néhány órával előbb vígidő meő emberek voltak, mint követtek el e szerencsétlenség kétségbeesésükben, halálkü- delmükben tetteket, melynek olvasására is meg- borzadunk. Pedig a leégett Ring-Theater a continens legszebb színházai közé tartozott, s el volt minden követelménnyel látva, mit az építészeti tudomány közbiztonság tekintetében megkíván. A kolozsvári színház felett pedig egy félszázad- nál több tölt innár el s egyéb semmi sincs mó- dern benne, sem vízvezeték, sem tűzáró sod- ronny-függöny, sem ujon nyitott kijárók, mint csupán a gáz, a melytől világul a legtöbb szin- ház pusztulása következik be. Nem is rég volt az, hogy a nizzai színházégés alkalmából fel- szólaltunk több versben e helyen, kérve, kíván- va, követelve a közönség nevében, hogy tege- nek meg az intézők mindent, a mi szükséges színházunk tűzbiztonsága érdekében. Felszólalá- sainkra kiktildetett egy comisió, az megirta hi- vatalosan, hogy rendben van minden, s mert rendben van, hát mehetünk tovább nyugton.

Ime újabb intés s ennek szomorú alkalmá- folytán figyelmeztető felszólalásaink ujból. Vaj- jon ismét csak elhangzó szavak lesznek-e, vaj- jon ismét egy comisiót eredményeznek-e csu- pán és semmi tettet? A ki ismeri a mi színhá- zunk állapotát, ha színház látogató, kétszeres ijjelelemmel kell olvassa azokat a valóban ret- tenetes részleteket, melyeket a Ring égéséről írnak. Nálunk egyetlen-egy szűk (két emberalig fér el egymás mellett) lemoszója van a karzatnak. Az is fa. Ha tűz ütne ki, nincs az a hatalmas égnek, földnek, a melyik a mi karzati közön- ségünket megmenthetné. A nagy földszinti tűlő és álló közönségnek van két kijárója kétfelől. Zegzugos az a kijáró s fordulónok rekedők meg benne normalis körülmények között is. E lyukakba reked a jobb alsó páholyos közönsé- ge is a kijáratoknál. A színpad nincs a néző- tértől sodrony-előfüggőnnyel elzárva s zsi- norpadlásunk mostani állapotjában valósgos tűzfészkek. Csupa fától, csupa papiros-díszlet, csupa gyulékony faanyag, a minek csak egyet- len szikra kell, hogy tüztengerrel boríttassék el egyszerre. E hely védelmére két kádacska sze- rénykedik s néhány méter sugárvető-eső.

A Ring frontján nagy nyitott erkély van, sarkán kisebb balkonok, melyekre kitűdült a kö-

zönség, hogy onnan leugorva a kövezetre vagy tűzoltók mentőhálóba megmenekedhessék. Ná- lunk még kijárók is alig vannak. A Ring ugy volt vízvezetékkel ellátva, hogy egy pár perc alatt ellehetett volna vele árasztani a színház- ba, ha ugyan a veszélyben el nem veszi a fejét mindenki. Nálunk két kád áll a rendelkezésre. A Ring minden oldalon megközelíthető, utca- za volt három felén s kijárók az utcákra; tágas előcsarnokok, minden álló, álló helyek, páholy- soroknak külön folyosója, nálunk kétfelől van szabadon csak a színház. Egyik oldalán egy régi ház ragad hozzá, másikan a színházi épü- letek. A Ringbe 3/4 órákor lehetett k. b. 600 ember s ebből minden segítségének dacára oda- égett szinte tele. Nálunk abból a 600 emberből — őrizzenek a veszedelemtől embersorát inté- ző hatalmak — nem menekednek meg tán tíz sem.

Segítsenek ezen a miserán, a kiknek kezében van az ügy. Segítsenek gyorsan és nem comisiók- kal, mely kurtán-turesán kimondja, hogy: „rendben van minden,“ hanem segítsenek komoly tettek- kel, kijárók készítésével, kellő vízmennyiség kés- zletben tartásával a színház baloldalán való ut- cza nyitással, sodrony-függőnnyel stb.

A zártsekk sorokat okvetetlen kétfelé kell választani a középben. Jó széles utat kell itt hagyni, a hogy az van a világ minden modern színházában. A földszinti állóhelyekig kell vinni a padokat s küzből a szélesen hagyott ut végé- be, a hol most a két betűs alsó-páholy van az előcsarnokba tágas ajtót kell nyitni. A mostani kijárók, hol ozukrázat is van, meg ruhatar is, megbagyandók az alsó páholyal, meg a föld- szinti állóhelyeknek. A középső utra okvetete- ntl szükség van.

A szomszéd Tollas-féle telken akármilyen áldozattal utazát kell nyitni, hogy a színház azon az oldalon is megközelíthető legyen. Itt apró krajczáros érdekek nem jöhetnek kérdésbe. A színházi közönség biztonsága az eshetőleges sze- rencsétlenségek nem fejezhetők ki pénzérték- ben. Ezen az oldalon a legjobban tenyegetett karzati közönségnek és közép- és felső-páholyok- nak kijáró nyitandó. Vízvezetékéről nem beszél- hetünk. Az nincs. A színház igazgatósága aláb olvasható jelentésében azt mondja, hogy tűzoltó szerekkel jól fel vagyunk szerelve. Víz ugyan nincs. Mit tehetnek azokkal a szerekkel, ha csak két kádacska áll rendelkezés alatt; Jókai Mór ma ir a Honban egy találmányról, melylyel nagy massa tűzeket könnyűszerrel oltathat el. Utána kell nézni s ha alkalmas, meg kell szerezni. A légszez lámpák mellett olajlámpák tartan- dók. Idáig az volt az egyik baj a színház égé- seknél, hogy a légszez kialudt s a sötétben a legkésőbbbejövő helyzetben botorkoztat a me- nekülő. Az olajlámpák meggátolnák ezt a bajt.

Felelettl a színház igazgatóságának alábbi nyilatkozatára következők mondani valók van. Elismeréssel veszek tudomásul, hogy gondosko- nak feltett mtintézetünk tűzbiztonságáról. Elis- meréssel, hogy ujabban megvizsgáltatták a mi most van s rendbe találták, de óhajtának, hogy gondolkozzanak arról a mi nincs. Tágasabb kijárasokról a karzat közönségéről a földszinti tűlő és álló helyek a jobb oldali pá- holly sorok látogatóiról. Hogy gondolkozzanak azokról miket, mint legégetőbbben szükséges dol- gokat elősoroltunk. Egy félesztendejénél több idő óta sürgetünk reformukat és sürgetünk untalan- nul. Rámutatunk a hiányokra. Nem elég annyit mondani ezekre, hogy rendbe van minden. — Ujtításokat kell okvetetlenül tenni. Színházunk ol- van a modern színház épületektől maradvá. Tévedés a felhívásnak az a része, mintha mi valamivel jobb helyzetben volnánk, mint a Ring-Theater. Roszabba vagyunk. A Ring nem volt beépítve körül, de majd szabadon állott. Egyfelől a fronton a Ring, ellenkező oldalon a Mária- Thérázia gasséra vezető széles utca s jobbra a Policzáj-Direkzió. — A Ring-Theater 5 perc alatt szintén kiüríthető volt, rendes körülmények között, de olyan veszély idején nem ugy megy ki az embertömeg, mint rendes körülmények kö- zött. Ott négy-öt ember elfér a karzati lejáró- nál egymás mellett, nálunk hju felmoszó hely a karzati lépcső, hol kétfő sem fér el s mégis azon a széles karzati lejárón csapatban volt rakásra üszszeszugorodva az embertömeg azért, mert kettő-három az elején elbukott a futásban agyon- taposztatott s a többi nem halolhatott át ezen a szörnyű falon.

Ott 5 perc alatt az összes bécsi tűzoltó- testületek megjelentek 3 gőzfecskendővel és más szivatnyokkal. Rendőrök vontak cordont és ka- tonaság. Mentőhálókat feszítették ki s a balko- nokról lengrással menekülhetett a közönség. Mi van mindebből nálunk? Hogyan menekülhetné- nek ki nálunk? Csak két holtest kell, hogy a karzati lépcsőt elzárja, csak ugyannyi, hogy azt a zegzugos sikátort, hova a földszinti kö- zönség kitűdül eltorlaszolja és bennekedünk mindnyájan menthetetlenül és segély nélkül.

Úram, kiknek a kezében van ez az ügy; intezkedésük helyes vagy helytelen voltától van feltételezve annyi emberélet, uraim ne hagyják el dolgot elaludni! Segítsenek minden eszközzel a szomorú példák láttán. Ne álltassák magukat azzal, hogy biztonságban vagyunk. Csak a kar- zati feljáróra nézzenek, honnan meg nem ment semmi emberi hatalom, ha baj lesz. Úram! ké-

rünk, figyelmeztettünk, követeltünk! Önök felelő- sek isten s világ előtt!!

— **A színházlátogató n. é. közön- séghez.** Megkívánjuk nyugtatni a nagyontisz- telt közönséget az iránt, hogy oly szerencsétlen ség minő közelebb a bécsi „Ring Theater“-ben egy házak közé beekelt s kijárasokkal csak elő- részen ellátott színházban történt, nálunk elő nem fordulhat. Színházunk három oldalán bőven el van látva kijárasokkal, úgy hogy a legzsufoltabb ház 5 perc alatt egészen kiürül. Tűzölő és vi- lágító készülékeik gyakori rövid időközökben meg szoktak vizsgáltatni s jó karban tartatnak. A kellő vizsgálat most is megtörtént mindeu a legmegnyugtatóbb állapotban találtatott. A lég- szeszvilágítást két oly szakavatott egyén kezelé a kiknek ügyességében s lelkiismeretben éberse- gében teljesen megbizhatni. A színház tűzoltó- szerekkel jól fel van szerelve s a tűzbiztonság- ról az önkéntes tűzoltók rendes őrsége folytono- san gondoskodik. Általában feltét intézetünk t. közönségének biztonságára előadások alatt és azokon kívül, szakadatlanul a legnagyobb gond és figyelem fordítatik; aggodalomra tehát nin- csen ok. — Kolozsvárt 1881 december 10-én. A nemzeti színház igazgatósága.

— **A közegészségügyi bizottság** teg- nap tartott ülésében indítványoztatott és elfogad- tatott, hogy miután a Karolina-kórház helyiségei nem elegendő a mindig nagyobb számmal je- lentkező betegek befogadására: a városi dolog- ház egyik osztálya ideiglenesen kórházzá alakí- tassák át.

— **Allat kiállításunk** létesítéséhez a multkor küldött 72 részvény aláírásához u jjon- nan jelentkeztek: Gróf Teleky Károly 5 rész- vény, Sikó Kanut 2, gróf Bethlen Károly 5, b. Bornemisza Lároly 1, gr. Wass Béla 5, b. Bán- fly Farkas 5, ifj. gr. Bethlen Károly 1, Gyarmathy Sigmond 1, Szabó József 2, gr. Kun Károly 1, Ferenczi Miklós 1, Bartha Miklós 1, Szacsavay Sándor 1, Ferenczi Lajos 1, gr. Hal- ler Jenő 10, gr. Kornis Albert 1. Betegh Sán- dor 1, Klein Frigyes 1, gr. Beldi Ákos 2, br. Bánffy Albert 5, Betegh Imre 1, gr. Kornis Vic- tor 2, Weer Dezős 1, gr. Bethlen András 1, Erdélyi Gazd. Egylet 20, Mikulay István 2, Sáro- sy Pál 1, Potky Ferencz 1, Benigni Samu 4, Balázs György 1, Varkoly János 1, Marsalkó István 1, Nik Pál 1, Kondász Ferencz 1, Pata- ki István 1, ifj. Lászlóczy Péter 1, Macskási Sámuel 1, összesen 165 darab.

— **A kolozsvári rom. kath. egyházköz- ség** választmánya vasárnap, decz. 11. délelőtt 11 órakor a plébánia épületében gyűlést tart, melynek tárgyai a befejezett s javasolt építke- zések, 1882-ik költségvetés és számadások.

— **Kétfejű borju.** Asszupatakon a Hincz féle gazdaságban az a csuda történt a napok- ban, hogy egy vén tejs tehén két fejű borjut. ellett. A csodaborjut Dr. Encz Géza: egyetemí tanár urnak ajándékozták.

— **A harmadik nagy bál a farsangon** a „Kereskedői kóroda és segélyegylet“ bálja lesz február 11-én a városi Redoute-ban, melyet az ig. választmány alapja gyarapítására rendez; a bizottság most van alakulóban; kereskedőink táncvizsgálmai eddig is mind sikerültek s hisz- szük, hogy ez is sikerülni fog, mert életrevaló kereskedő ifjaink a rendezésben nem hagynak fenn kívánni valót.

— **A „Julia“** egylet bálja. A kolozsvári Ferencz József tud. egyetem román ifjusága ál- tal „Julia“ olvasó egyletének javára rendezendő táncvizgalommal egybekötött hangverseny bizott- sága következőkép alakult meg: Elnök: Dra- gosiu Sándor, titkár Ciaculan Sándor, bizotmá- nyi tagok: Cinta Demeter, Marinacsiu Áurél, Ni- cora Ágoston, Pipoziu Pompilius, Popu Kon- stántin, Popu Emil, Popu Lőrincz, Presia Romu- lus és Varareanu Nesztor.

Vegyes hírek.

— **Emléktábla** Nagy Lajos halálózási házán. A pozsony megyei régészeti és történelmi egylet dec. 5-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy Nagy Lajos halálózási háza Nagyszombatban, a következő felirattal emléktáblával jelöltessék meg: „Ezen házban mely egyes udvari részeiben a XIV. század elején épült, hunyt el a nemzedé- kek óta fenn álló hagyomány szerint Nagy Lajos Magyarorszáig dicő királya 1382. évi szeptember 11-én.

— **Szívós életű** macska. Bellinghausen- ben nemrég érdekes eset fordult elő, mely ta- noságot tesz a macskák rendkívüli szívósságá- ról. Egy ottai polgárháznál nov. 1-én elültat egy szép s igen kedvelt macska. [Kérdezősköd- tek a szomszédoknál, keresték kutatták — de mind hiába, a macskát nem lehetett többé meg találni. Végre, az eltűnés utáni 31 nap mulva, felfedezték az állatot egy keskeny s körülbelül 40 láb mély tőregben, melyben semmi enni való, de még csak víz sem létezett. Felhúzták a macs- kát, mely erősen le volt soványodva, körmei pe- dig, valószíntleg a folyton ismételtgetett felmá- szási kísérletek folytán majdnem egészen le vo- ltak kopva. A macska azóta gyakran eszik, de mindig csak keveset egyszerre, s napról-napra vigabb s erőteljesebb lesz.

— **Orosz koronázási-költségek.** A czári pár koronázása tudvalevőleg jövő év ta- vaszán fog végbe menni. Ez ünnepély Orosz-

országban nagyon sokba kerül; a „Rus. Zig.“ szerint I. Miklós alatt 7 millő rubelbe, papiros- pénzben, II. Sándor alatt 17 millő rubelbe ezüsten. —

— **A szenttéavatás** ünnepélye. F. hó 8-án ment végbe a szenttéavatás szertartása. s öt órát vett igénybe. Reggel 6 órától fogva sok kíváncsi lepte el a szt. Péter-tért, mások a ba- zilikába mentek, mert azt remélték, hogy a fel- ső átrium ablakaiból látni fogják a szertartást. Semmiféle rendzavarás sem fordult elő. [Az idő gyönyörű. A szenttéavatás programmszeritlen folyt le. A belépti jegyek az illető meghívott ne- vére voltak kiállitva, a kinek azonososságát gon- dosan ellenőrizték. A táviró ügynökségek leve- lezői nem kaptak belépti jegyet. Sokan, kiknek belépti jegyük volt, sem juthattak a terembe és a terem előtt lévő szobákban s folyosókon kel- lett visszamaradniok. A teremben nyomasztó hő- ség uralkodott. Többen elájultak. Általánosan sajnálkoztak a felett, hogy nem a bazilikában ment végbe a szertartás. A pápa ki körülbelül 350 bibornok, patriarka, érsek, püspök, apát és egyéb egyházi főrangú tisztviselő előmenetele mellett a sedia gestatorián a terembe vitetett következő sorrendben avatá fel az új szenteket, de Rossi kanonok, Lorenz kapucinus, Labre eremita és Klára apáca. Néhány ágyúlövés jelt adott a vatikan harangjainak egy óráig tartó zu- gására. A pápa látható öröklődéssel tartá a mi- sét, azután gyöngye hangon adta elő a szentek szerepét a világon és az új szentek érdemeit. Szerencsének érzi magát, hogy e szomorú hely- zet közepette azon kiválasztottak számát öregbí- hetti, kik Isten előtt az egyházért és társadalom- ért könyörögnek. A Vatikánnal bítelesített dip- lomatiai testüet teljes számmal jelent meg. Az új szentek rokoni és a római nemesség számá- ra helyeket tartottak fenn. A város tükélatosan nyugodt maradt.

— **A párisi légnyomatu órák.** Párisbaa, jelenleg egy csőhálózat lorakásával vannak el- foglalva. A hálózat 200,000 órára van számítva. A mozgató erőt ártított levegő fogja képviselni. A levegőt bizonyos időközökben a központ sűríti és ritkítja. A levegő nyomása által az egész ml mozgásba jön. A központot a csalgida igazgat- ja. A Részvény-társulat, mely e légnyomatu órákat bérbe veszi, ötven évre kap engedélyt. A 50 éves évenként fizet nagy órákért 17 frank, 40 centimes, kis órákért 2 frankot. Öt év mul- va a város 20 százalékkal kevesebbet fizet, to- vábbi öt év mulva pedig 30 százalékkal. 25 év mulva a társulatnak ingyen kell mozgásba hoz- nia a város 8000 óráját. Magán órákért 18 frank kettőért 14 és háromért 10 frank fizetendő.

A

„Kelet“ magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Budapest, december 10. A képv- selőház közgazdasági bizottsága tárgyalta és elfogadta a fumei kikötőben építendő áruaktárra vonatkozó, továbbá a német vámterülettel való kikészítési forgalom szabályozásáról szóló tjavaslatot. A pénzügyi bizottság folytatta a közle- kedési miniszterium költségvetését. A Közgazdasági bizottság elfogadta a törvények kihirdetéséről Horvát-Szla- vonorságokban szóló 1870 XII. törvény- czikk némely szakaszai módosításáról szóló tjavaslatokat.

A képviselőház mai ülésében beadat- tak a legközelebb tárgyalni tjavaslatokra vonatkozó bizottsági jelentések. Ezután Hermán Ottó interpellálja a belügyért, hogy nem látja e szűkségét a színházak- nál használt mindenemű fűtő és világító készülékek felülvizsgálásának, tekintettel a bécsi Ring színház égésére.

Urváry Lajos kérdést intéz a kö- zoktatásügyérhez a muraközi egyháznak a szombat helyi püspökség alábehelyezése iránt. Pázmándy interpellálja belügyért szándékozik-e vasmegeye alispánja ellen fegyelmi vizsgálatot elrendelni. A főren- dház tizenetek átvétele végett ülést tartott.

Bécs. Dec. 10. Hullák és elégett hus tömegek kórházba szállítása folyton tart Eddig 280 hullá találtatott. Eltűntek száma eddig 690. A bórén eddig 50,000 forint gyűjtetett. Az épület 800,000 frt- ra volt biztosítva. Jauner vesztesége 100,000 frt, ő felségeik 10,000 frtot adományoztek.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTTER. *)

Eskórt

(nyavalyatörést) gyógyít le- vélileg Dr. Kilsch külön- leges gyógyász Dresdenban. (Szászország.) Terjedelmes eredménye, (8000) folytán a párisi tudományos társaság nagy arany érmével kitüntettetett.

(432) 9—20

*) E rovat alatt megjelenő czikkekért semmi felelő- séget nem vállal a

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminisztérium folyó év Október hó 16-ikán kelt 65,473. számú rendelete folytán az alólírt m. kir. dohánygyári igazgatóság által 1882-dik évre szükséges 6580 darab különböző mérettől és pedig:

1600 darab 2 c-meter vastag 18 c-meter széles 4 meter hosszú	
1600 " 2 " " 21 " " 4 " "	
1600 " 2 " " 24 " " 4 " "	
1600 " 2 " " 26 " " 4 " "	
40 " 4 " " 29 " " 4 " "	
80 " 3 1/2 " " 32 " " 4 " "	
60 " 2 1/2 " " 34 " " 4 " "	

deszka szállításra ezennel versenytárgyalás iratlik ki, melyhez írásbeli 50 kros bélyeggel és 100%-os biztosíték letételéről szóló pénztári nyugtával ellátott és lepecsételt ajánlatok a kolozsvári m. kir. dohánygyári igazgatóságnál legfeljebb 1881. december 20-án d. e. 11 óráig benyújtandók.

A szállítási és ajánlati feltételek a gyári irodában a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A m. kir. dohánygyári igazgatóság.

Kolozsvárt, 1881. évi december hó 6 án.

(496)

3--3

Sz. 1471---1881.

Pályázat:

Vallás- és közoktatási m. kir. miniszter ur folyó évi november hó 20-án 27,120 sz. alatt kelt rendelete folytán a nagyenyedi államilag segélyezett községi polgári iskolánál írességbe jött mértan, mértani és szabadkézi rajz, továbbá a szépírás és esetleg a torna előadására évi 700 forint fizetés, 100 forintnyi lakbér élvezetével rendszeresített tanítói állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Pályázni óhajtó t. tanító urakat felhívom, szíveskedjenek valóságos közoktatási m. kir. miniszter urhoz címzett, keresztlevelel, tanképesítési okmány- és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt folyamódványaitak folyó hó 28-ig alólírt kir. tanfelügyelőhöz benyújtani.

Nagy-Enyed, 1881. december hó 7.

GÁSPÁR JÁNOS,

alsófehérmegyei kir. tanfelügyelő.

7807/881 számhoz.

alisp.

Pályázati hirdetés.

Kis-Küküllőmegyében az írességben levő állatorvosi állomás, mely 300 forint rendes fizetés és 100 frt utazási átalánnyal van javadalmazva, betöltendő lévén, felhivatnak mindazok, kik ez állomást elnyerni óhajtják, hogy eziránti folyamódásukat, az 1870. évi XLII. t. cz. 67. §-ában előírt okmányokkal felszerelve az 1882. évi Január 8-ik napjáig küldjék be.

Dicső-Szent-Márton, 1881. december 7-én.

Kis-Küküllőmegye alispánja

SZILÁGYI,

alispán

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nyujtsunk kezét a szerencsének!

400,000 márk

őnyoreményre kedvező alkalmat nyújt az állam által helybenhagyott és biztosított legújabb nagymérvű sorsjáték

Ezen legújabb terv szerint berendezett sorsjáték azon előnyvel bír, hogy néhány hó alatt 7 húzásra 50,800 nyereménynek biztos kibuzása történik, melyek közt 400,000 márk főnyeremény. Azon kívül még a következő nyeremények vannak u.m.:

1 nyeremény 250,000 márk	1 nyeremény 12,000 márk.
1 " 150,000 " 23 " 10,000 "	
1 " 100,000 " 3 " 8,000 "	
1 " 60,000 " 55 " 5,000 "	
1 " 50,000 " 109 " 3,000 "	
2 " 40,000 " 212 " 2,000 "	
3 " 30,000 " 533 " 1,000 "	
4 " 25,000 " 1074 " 500 "	
1 " 20,000 " 29,115 " 138 "	
7 " 15,000 "	

Az első és legközelebbi az államtól biztosított pénzsorsolás húzása hivatalosan már,

f. év december 14 és 15-én lesz

és ehez egy sorsjegy ára:

1 eredeti egész sorsjegy 6 márk vagyis 3 1/2 o. ért. frt.	
1 fél " 3 " 1 3/4 o. ért. frt.	
1 " 1 1/2 " 90 k.	

A megrendelések posta útján beküldendő összegekre a legnagyobb pontossággal, teljesítetnek és az ország ezimerevel ellátott sorsjegyek az illetőknek beküldetnek!

A megrendelésekhez szükségelt játéktervet díj nélkül küldjük, a melyben a nyeremények beosztása és osztályozása, valamint az illető befizetések láthatók, azonfölül a nyeremények jegyzéke minden húzásról az érdekelteleknek haladéktalanul megküldetnek.

A nyeremények kifizetése állambiztosíték mellett pontosan történik, azonban a Magyarországon minden nagyobb városában létező összeköttetésekünkkel fogva a felek kívánságára egyenesen kézhez fizetettik.

Gyűjtődénk mindaddig különös szerencsének örvendett, és már számtalan-szor nagy nyereményeket fizetünk ki érdekelte feleinknek, u. m.: 250,000, 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb.

A szilárd alapokra fektetett vállalatunk mindenütt bizva számíthatunk élénk részvételre, ennél fogva kérjük, hogy a megrendeléseket annál könnyebben teljesíthessük, azokat mielőbb, mindenesetre pedig a közeli húzás miatt azonnal egyenesen beküldeni szíveskedjenek

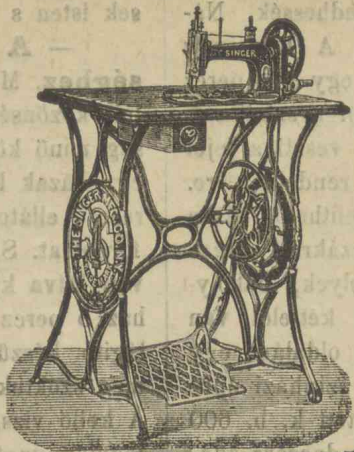
KAUFMANN & SIMON

bank- és váltóüzlete Hamburgban.

U. I. Az ezáltal benutunk helyezett bizalmat köszönettel vesszük, s a midőn nee új sorsolás kezdetével szíves részvételre felkérnők, továbbra is iparkodni el nem mulasztandjuk pontos és reelle szolgálataink által tisztelt érdekelteink teljes meglegedését kiérdemeln.

(434)

6--6

A VILÁG ELSŐ ÉS LEGNAGYOBB VARRÓGÉPGYÁRA: THE SINGER MANUFACTURING Co

NEW-YORK

varrógépei rendkívüli munkaképességük, jóságuk s tartósságuk miatt az összes varrógépek közt, mint a legkitűnőbbeknek bizonyultak be, mi nemcsak több mint három millió vevő és érdek nélküli szakértők által ismertett el, hanem még több mint kétszáz legmagasbb érdemdíj, de kiválóan az évről-évre növekedő forgalom által bizonyítottatik, mely egyedül az utolsó évben 538,609 varrógépre, tehát minden üzletnapban több mint 1700 darabra emelkedett.

Ezen tények hangosabban szólnak bármily ajánlásnál, s legjobb bizonyítékul szolgálnak az eredeti Singer varrógépek feltűnőhatatlanságáról.

Csak úgy valódi, ha a gép a bejegyzett védjegyen kívül, a karján a teljes czéget: „The Singer Manufacturing Co.” viseli és alatt látható „Neidlinger G.” aláírással ellátott jótállási okmány (Certificate) mellékelve.

NEIDLINGER G. Kolozsvár, 5 — belközép-utca — 5 szám.

Philadelphiai nemzetközi kiállítás bizottsági bírálata:
Egy kiváló minőségű család, varrógép melyben a legújabb csatlágyos gépészeti találmány van összpontosítva; mely találmányok a különböző részeknek pontos járható kölcsönöz; szerkezeti egyszerűsége; kivitelű szilárdság s a munkák kitűnősége s az egész együttes tökéletessége.
GASKORN A. T. vezérigazgató. HAWLEY J. R. elnök. ASCHER MAYER titkár.
Az észak-amerikai egyesült államok százaz bizottsága.

Cs. kir. szab. védjegy

Páris, 1878. kitűntetve

EUCALYPTUS-SZÁJ-ESZENCZIA

Az Eucalyptus-szájeszenczia a szájbizé azonnal az és tartósan eltávolítja; a legbiztosabb óvszer fogfájás és fogszu ellen; tisztítja a beteg szobák levegőjét és elevenítő illattal tölti be azokat. A császári orosz kormány az Eucalyptus-szájeszencziát, nyilvános gyógyintézetekben fertőtlenítő szerül a torok betegségeinél használni elrendelte. 1 üveg ár 1 frt 20 kr.

Kapható az osztrák-magyar birodalom és a külföld összes jó hírnevű gyógy és illatszertáraitban.
(43) 13--23

N. B. Összes raktárainkban Dr. C. M. Faber hírneves és már 1882-ben Londonban a nagy díjremmel kitüntetett, a száj egészségügyi ápolására és a fogak ép fenntartására szolgáló kitűnő os. kir. szab. Purítás szájj szappan mindig kapható. Kolozsvárt kapható Csapó Sándor üzletében.

Kéretnek azonnal megrendeléseket tenni, nehogy mint a múlt évben, ezernyi megbízásoknak, csak azért ne tehessünk eleget, mivel a későn érkezettek kivihe-tők nem lehetnek.

Nem tetsző tárgyak akadálytalanul visszavételnek, a mi szintén a legpontosabb szoliditásra mutat.

Karácsonyi
ajándék-levél
BÉCSBÓL.

Fiókraktáraink, ügynökeink nem lévő, a megbízásokat kérjük egyenesen hozzánk intézni.

Mindezen árak véletlen vásárlás után kerülő, nem utánrendelhetők.

A mi t. vidéki vásárlóinkhoz!

Bécses megrendelőink számtalan elismerő nyilatkozatai folytán, mint már évekket ezelőtt, ugy azidén is szükségesnek látjuk — hogy tisztelt vevőinknek alkalmat nyujtassunk, karácsonyi asztalukat az annyira kedvelt és rendkívül gazdag, eddig még nem létezett mesés olcsóságu játékesoportozatokkal elláthattak — egy Játékszerkiarulást rendezni. A múlt évben az utolsó napokra felhalmozódott megrendeléseknek eleget nem tehetünk, kértünk tehát mindenkit a saját érdekében, hogy megrendeléseiket jó előre megtenni szíveskedjenek.

Fiúk és leánykák részére.

Csak 1 frt 50 krért.
Valódi ára volt 3 frt.

Egy salzburgi harangjáték. Egy szakasz katonaság dobozban. Egy babatest. Egy színes képes könyv. Egy tánczó ludas, igen érdekes. Egy zenélő tárogató. Egy egér a csapdában, mozgatható. Egy panoráma. Egy eltörhetetlen abroncsjáték, ujjabb alak. Egy pár amerikai egészségi barisnya. kötv. 15 drb. karácsonyra dísz és gyertya; összesen 25 drb csak 1 frt. 50 kr.

Csak 2 frt 50 krért.
Valódi ára volt 6 frt 50.

Egy mozgatható kocsi Livrében. Elegans equipage két lóval. Egy pompás ostar. Egy baba, természetű. Egy toilett tükör-állvány asztallal, polituros, valódi salon darab. Egy csodálatos szép pudli kutya, minden gyerek kedvence. Egy chinai panoráma. Egy tém főzőkályha kémény. és tüzelő helylyel. Egy zsebóra aranyozott lánczsal. Egy léghajó kedves madár ének. Egy pompás képes könyv. Egy pompás neveléses zeneszer, mely zenéléskor egy molnárt a kerekot hajtra mozgásba hoz. Egy hangversenyi játszó, hárfá kísérett. Egy meglepetési tárgy ingyen readás 20 drb karácsonyra díszszel és gyertyával; összesen 34 drb csak 2 frt 50 kr.

Csak 3 frt 85 krért.
Valódi ára volt 12 forint.

Egy kalapács-mű működésben, bámulatos meglepetés. Egy képes könyv, vidám elbeszélésekkel a gyermek-szobából és az életből. Egy természetű, különböző állatok hangjának utánozása, szerfelett neveléses. Egy önként szaladó Velociped; czélszerű hangszer, mely a legkedvesebb darabokat ismétli. Egy persely, kis takarékosok számára. Egy szevezi építés doboz, minden hozzávaló kellekkel. Egy tombola-játék 5 drb igen trétás nyereménnyel. Egy kereskedő láda árakkal, mérleggel, súlylyal, lakszobával együtt igen szép butorral, az egész egy építletet képezve. Egy hajó, az ujjabb hajóépítés módja szerént. Egy teljes vasut vagonok és mozdonyval a torgalomhoz berendezve. Egy nemzeti baba, izlésesen fodorított francia paraszt nő. Egy főző kemence tüzelő és kéménnyel. Egy meglepetési tárgy ingyen. 30 drb karácsonyra dísz és gyertya; egészben 50 drb összesen csak 3 frt 85 kr.

Raktáron vannak még: teljes katonai felszerelések 1 frt 80 kr. 2 frt 50 kr. 3 frttől 5 frtig. Tűzoltó szerelvények 2 frt 50 kr-től 5 frtig. Ringólovak felynergelve és eldiszítve 2 frt 50 kr. 3 frt 50 kr. 5--10 frtig Babák hangot adók és nem adók, papa és mamát kiáltva, mozgatható és illó; polyás baba a tejszopból iván, hajjal és mozgatható szemekkel, a legújabb divat szerént ültetve, fel és levetkőztethető: 20 kr. 50 kr. 1 frt 2 kr. 2 frt 50 kr. 3 frt 50 kr. 5 frt. 10--20 frtig. VARÁZS DOBOZOK 3--100 müdaraballal 80 kr. 2 frt 3--10 frtig. Neveléses tárgyak, pikasteriak, tréfák, csak urak számára. Tréfák csak hölgyek számára, 20 kr-től felfelé. Csoportozatokban 2--5 frtig.

Czégünkkel számtalan szédelgő vissza él. Üzletünk az első, legnagyobb és idősebb a bécsi piacon. Küldemények utánvét mellett vagy készpénzért. Kérjük ügyelni, a mi czégünk:

Erste Galenterie und Spiel-Waaren-Niederlage,

Wien, Asperngasse Nr. 2. Ecke der Praterstasse (Hotel Europe.)

Nyomtatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.